

Pavla Šimůnková
Osudy romantických literátů v beletristickém zpracování
(posudek vedoucího bakalářské práce)

Samotná výchozí situace, do níž Pavla Šimůnková se svou bakalářskou prací vstoupila, je historicky zajímavá. Spisovatelé romantické generace, kteří se uprostřed století významně politicky a literárně angažovali, v následujících desetiletích (pokud toho byli mocni) pokračovali v literární činnosti, ale sami se současně stávali objektem psaní svých druhů: Pflieger napsal román inspirovaný osudy J. V. Friče, sám Frič napsal román o J. J. Kalinovi, ale ve vzpomínkách se vrací i ke K. Sabinovi, který je autorem významné studie opět o J. J. Kalinovi. Navíc se osudům všech zmíněných věnovali jejich první životopisci (J. E. Sojka) a autoři memoárů (J. Malý).

Z této směsice si Šimůnková ke srovnání vybrala tři díla beletristická, která jsou soustředěna k ústřední postavě – Rufferův román o Sabinovi, Fričův román o Kalinovi a Pfliegerův román „inspirovaný osudy“ Fričovými. Metodologicky se dosti obecně opřela o představu sdílených kulturních stereotypů (Pynsent, Rak).

Nejobsáhleji se věnovala Rufferovu románu o Sabinovi *Zrádce národa*. V českém prostředí žánrově neobvyklý pokus o románový pamflet bezprostředně reagoval na odhalení Sabinova konfidentství. Ruffer své vylíčení Sabinových osudů poskládal z dobových historek a z motivů Sabinova díla, ale autorka práce konstatuje, že obraz ústřední postavy kolísá mezi póly démonické osobnosti a chudáka, který neúspěšně usiluje o pevnější životní zakotvení.

To rozhodně nelze říci o hrdinovi Fričova románu *Naši předchůdci*, o básníku Kalinovi. Frič představuje romanticky odříkavého idealistu Kalinu především jako vzorného vlastence a obětavého pracovníka „pro národ“. Pro ten účel ho dokonce vybaví prostou, ale národně uvědomělou družkou Annou. Láska, k vlasti i k dívce, se stává hlavní motivací jeho činů.

Stejně důvody pohánějí k činu i Olšovského, hrdinu, kterého Pflieger v románu *Ztracený život* vytvořil snad podle vzoru tehdy (1862) sotva třiatřicetiletého J. V. Friče. Spletité životní okolnosti zde však přivádějí protagonistu až k vraždě a nakonec i sebevraždě.

Už z tohoto shrnutí je zjevné, že Pavla Šimůnková si zvolila zajímavé téma. Při jeho zpracování ale zůstala poněkud bezradná. Obsáhlých charakteristik všech tří ústředních postav využila pouze k podpoře hlavní intence románů (kritické, resp. idealizující). Se stejným výsledkem se poměrně obsáhle věnovala srovnávání činů románových postav a životních

osudů jejich předobrazů, románové fikce a historické reality. Povšimla si i rozdíly ve vztahu mezi jmény postav a jejich reálných vzorů (Kalinovo jméno odpovídá jménu básníka, pro protagonistu románu o Sabinovi je užito průhledného kryptonymu Lapina, Pflegrův fričovský hrdina se jmenuje Olšovský), ale ani jím se hlouběji nezabývá.

Poměrně obsáhle využívá dobovou memoárovou literaturu a starší i novější monografie, ale nepokouší se například o shrnutí dobové recenzní reflexe všech tří próz, které by mohlo dodat práci další rozměr. Naznačuje, že v románu o Sabinovi Rüffer využil motivů ze Sabinových próz, ale nedomyšlí už, s jakým záměrem. Není např. motivu „černé masky“ (známého z románu *Na poušti*) využito Rüfferem parodicky? Všechny tři ústřední postavy charakterizuje ve vztahu k romantismu a k romantickému prožitku lásky a smrti – všechny tři romány např. končí smrtí hlavního protagonisty, ale autorku tento fakt nezaujal. Zná Macurovu románově biografickou tetralogii, ale o nabízející se srovnání (způsobu) zobrazování historické osobnosti 19. století ve své době a o více než sto let později se rovněž nepokouší.

Možností, které téma nabízelo, tedy autorka nevyužila. Poměrně přesně popsala románové dění a jeho protagonisty, ale na důslednější komparaci a zobecnění jí nezbyly síly. Práce končí opakovaným konstatováním o tendenčním záměru představit české společnosti prostřednictvím biografické prózy žádaný vzor (Kalina) nebo naopak představovanou osobnost (Sabina) jednoznačně odsoudit, případně ji ukázat jako osobu míjející se se směřováním své doby (v románu Pflégrově). Je to škoda, zajímavé téma by si jistě zasloužilo více pozornosti.

Na druhou stranu je třeba ocenit, že se autorka pokusila vyrovnat s díly již takřka zapomenutými a že jde vlastně o jejich jedinou novější reflexi. Protože je práce i slušně stylizovaná a poměrně spolehlivá i ve vztahu k odborné literatuře (ale proč je Fričova vzpomínka na Sabinu na s. 18 citována z Ravikovy monografie? A proč poznámky na s. 20 nemají stejný formát?), doporučuji ji k obhajobě.